

LANDBRUGSPAKKEN OG NITRAT I GRUND- OG DRILLEKVVAND

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

GEUS forudsiger, at Fødevarer- og landbrugspakken i de næste par år vil medføre en beskedent stigning i 5 procent af grundvandet på 1 - 17 procent. Det ligger væsentligt under de forudsigelser, der er kommet fra DANVA og Aarhus Kommune.

I det iltede grundvand (kun 5 procent af grundvandet) vil afskaffelsen af normreduktionen isoleret set bevirke en stigning i nitratindholdet i årene 2016 – 2018 på et sted mellem 2 og 17 procent. De 95 procent af grundvandet, der ikke er iltet, vil fortsat ikke indeholde nitrat. GEUS har den 24. februar offentliggjort "[Faglig vurdering af nitratpåvirkningen af iltet grundvand ved udfasning af normreduktionen for kvælstof i 2016 -18](#)"(1).

Vurderingen bygger på analyser for nitrat i det iltede grundvand i perioden fra 1944 til nu - sat i forhold til det år, hvor grundvandet i de respektive prøver har forladt jordoverfladen. Som beskrevet det i [Planteavlsoverorientering](#) nr. 189 fra 17. januar 2014, toppede dette indhold i 1980 og har været faldende siden. Vores forklaring på dette fald var og er, at faldet først og fremmest skyldes stigende udnyttelse af at husdyrgødningen. Den lovpligtige normreduktion blev først iværksat i 1999.

GEUS har udarbejdet en figur over sammenhængen mellem den samlede tilførsel af virksomt kvælstof til danske marker og det fundne nitratindhold i det iltede grundvand. Man har så inddelt tiden fra 1944 til 2012 i 4 perioder. For hver af disse 4 perioder er der beregnet en sammenhæng mellem kvælstoftilførslen og de fundne nitratindhold. Resultatet fremgår af figur 7 i rapporten, som er gengivet længere nede på siden.

Ved at aflæse kurven for den seneste af de viste perioder (1998 – 2012) kan man se, at en stigning af gødningsforbruget på op til 72.300 tons kvælstof pr. år vil bevirke en stigning på op til 4,7 mg/l i 2017 og 2018, vel at mærke i det iltede grundvand. Og da det gennemsnitlige indhold

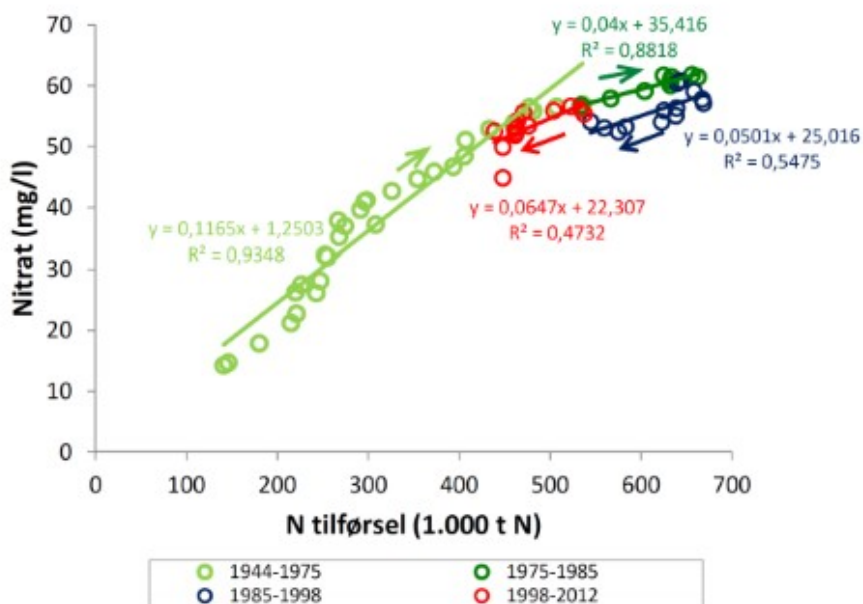
af nitrat i det iltede grundvand er omkring 50 mg kvælstof pr l, svarer det til en stigning på 6 – 10 procent.

GEUS har selv vurderet, at estimatet er behæftet med en relativt stor usikkerhed, så konklusionen er, at der kan forventes en stigning på mellem 2 og 17 procent som følge af afskaffelsen af normreduktionen.

Det fremgår af rapporten, at man godt nok har korrigeret for, at landbrugsarealet falder hvert år, men ikke for de afbødende foranstaltninger, der også indgår i Fødevarer- og Landbrugspakken,

fordi der ikke er viden om, hvornår de bliver gennemført.

Gengivet fra GEUS' rapport 1:

Figur 7. Sammenhæng mellem nitratindhold i iltet grundvand (5-års glidende middel, figur 5) og N tilførsel i dansk landbrug (figur 6, Dalgaard m.fl., 2014) baseret på årlige nationale værdier. Lineær regression er udført for fire delperioder: 1944-1975, 1975-1985, 1985-1998 og 1998-2012. Alle fire korrelationer er signifikante, $p < 0,05$. Pile angiver den kronologiske udvikling fra 1944 til 2012.

SEGES' KOMMENTAR

Medierne har – som i så mange andre sager – glemt at gøre opmærksom på, at skønnet for stigningen i nitratindholdet alene vedrører det iltede grundvand og dermed kun 5 procent af grundvandet.

Man har også glemt at gøre opmærksom på, at det alene er effekten af at afskaffe normreduktionen, der er redegjort for.

Dette skal ikke bebrejdes GEUS, der har gennemført en sober analyse og klart gjort rede for, hvordan man har gjort. På trods af, at GEUS kun forudser en begrænset stigning, mener vi på SEGES, at den bliver endnu mindre.

- I perioden 1998-2012 er der gradvis indført skærpede krav til efterafgrøder, restriktioner i jordbearbejdning mv., der vil på virke effekten af ændret kvælstoftilførsel i nedadgående retning.
- Årsagen til dette er, at en del landmænd næppe vil udnytte hele den normstigning, der kommer, for normen angiver det gennemsnitlige behov, som er for højt for halvdelen af bedrifterne, og for lavt for den anden halvdel. Men mange af sidstnævnte støder hovedet mod loftet, eksempelvis hvis de ikke kan korrigere behovet for et større udbytte end det,

normerne gælder for.

- Det skyldes også, at man helt ser væk fra effekten af de korrigerende foranstaltninger, som også er en del af Fødevarer- og Landbrugspakken. Ja, hvis de bliver målrettet de sårbare indvindingsområder, kan de formentlig helt forhindre en stigning.

Alligevel er GEUS' rapport et vigtigt bidrag til debatten. Den viser bl.a., at de udmeldinger, der i de seneste uger er kommet fra DANVA(2) og fra Aarhus Kommune(3) er helt forkerte.

KILDER:

(1) [Faglig vurdering af nitratpåvirkningen i iltet grundvand ved udfasning af normreduktion for kvælstof i 2016-18](#)

(2) [Mere gødning koster vandkunder dyrt](#)

(3) [Aarhus Kommunes hørings svar om landbrugspakken](#)